

Purain

Rigor

6 000 eaa

Aikamatka

Rigor: No, mitäs teille? Minä olen Rigor. Hirsimökissä asustan. Kimurantteja ajattelen. Nytkin on menossa miettimistä. Pitävät kylähulluna, osuva on. Minulla on ollut ja on monta naista. Kaikki vuorollaan, joskus yhtä aikaa. Pidän verevistä naisista, haistelen heidän tuoksujaan ja kiihotun herkästi. Siksi koko pirtti on täynnä lapsia. Panettaa usein.

Purain

Tiedän, tulitte kaukaa. Tarkoitan vuosituhansien takaa. Suoraan tulevaisuudesta. Olen ajatellut matkailla joskus itsekin. Mutta nyt, kun eksyitte näille tanhuville, haluan vaivata teitä. Kerroitte, kun olitte tulossa, että tuo naapurinne on pysyvä uhka. Ja kerroitte, että joku esi-isänne Toivo olisi kaukopartioinut sodassa naapurin puolella. Se on kova tarina se. Mutta mennäänpä siihen vaivaamiseen. Mitä tarkoittitte, kun sanoitte, että naapuri on pysyvä uhka.

Nykyihminen: Ajattelin, että emme voi kääntää selkäämme, koska tahansa voi naapuri hyökätä.

Rigor: Olen hämilläni. Mikä sanoissasi ”naapuri on pysyvä uhka” viittaa siihen, että tarkoitat nimenomaan uhkaa, tähän tarkoittatte itänaapuria.

Nykyihminen: El itänaapurilta ole muuta odotettavissa. Viittaaan kokemuksiimme. Satojen vuosien ajalta.

Rigor: Mutta mikä on yhteys aikaisempien kokemustenne ja nyt lausumienne sanojen välillä? En ymmärrä.

Nykyihminen: Luulin, että tiesit erikseen määrittelemättä, mitä itänaapuri tarkoittaa ja mistä uhkassa on kysymys. Ja luulin, että tiesit, että me olemme tässä nimenomaan se kohde, jota uhataan.

Rigor: Ymmärrän, oletatte, että ”itänaapuri”, ”uhka” ja ”te” ovat niin selkeitä valmiiksi määriteltäviä, että tietäisin sen perusteella lauseenne merkityksen. Kun ilmeisesti hoette tätä sanontaanne usein, käytättekö sanaa ’uhka’ aina samalla tavalla, samassa merkityksessä.

Nykyihminen: Emme, itänaapurin uhka ilmenee eri aikoina eri muodoissa ja monin eri tavoin.

Rigor: Nyt kun kerroitte tuon, joudun yhä enemmän hämilleni. En voi tietää, milloin käytätte sanaa ’uhka’ milläkin tavalla. Meidän on siis pakko alkaa puhua siitä yhteydestä, jossa sanontanne tarkoittaa tätä eikä tuota, eikö totta?

Nykyihminen: Yhteydestä?

Rigor: Huomaan, että me tarvitsemme jonkin säännön, jonka avulla tulkitsemme ja ymmärrämme sanan ’uhka’ siinä määrin samalla tavoin, että ymmärrämme toisiamme.

Nykyihminen: Säännön?

Rigor: Kyllä, sääntö voisi olla se, että itänaapurin uhka tarkoittaa idässä sijaitsevan, lähimmän naapurimaan toiminnan aiheuttamaa omaa oletustanne teille epäedullisesta toiminnasta. Kelpaako?

Purain

Nykyihminen: Kelpaa. Mutta osaat olla konstikas, minä taas tykkään suoraviivaisesta ja konstailemattomasta.

Rigor: Palataan sääntöön. Eli aina kun puhutaan naapurista pysyvänä uhkana, tarkoitetaan teidän omaa oletustanne naapurin toiminnasta, joka on teille epäedullista. Oletteko keskenänne yksimielisiä eli käytätkö tätä samaa sääntöä, kun puhutte itänaapurista tai kun mietitte omaa suhdettanne itänaapuriin.

Nykyihminen: Ei, jotkut meistä ajattelevat, että ”ryssä on ryssä vaikka voissa paistaisi”, toiset ajattelevat, että kannattaa nuolla ryssien persettä. Sitten on niitä, jotka uskovat, että itänaapurin kanssa löytyy yhteisiä etuja. Ja on niitäkin, jotka luottavat siihen, että olemme niin vahvoja, ettei itänaapuri ota riskiä vahingoittaa meitä. Onpa niitäkin, jotka pitävät itänaapuria kaikessa esikuvanaan, ihailevat sitä.

Rigor: Tulipas sieltä pitkä ja monipolvinen tulkinta. Puhetapanne loukkaa itänaapuria ja vierastan tuollaista ronskiutta.

Nykyihminen: Vai niin.

Rigor: Ja huomaatko, vaikka käytämme samaa sääntöä tulkita tuo lause, kyse ei ole samasta asiasta. Eri olosuhteissa tarkoitamme eri asioita, kun puhumme itänaapurin toiminnasta ja kun viittaamme sanaan uhka.

Nykyihminen: Tuo on naulan kantaan totta. Emme siis vieläkään ole selvillä siitä, mitä kukakin tarkoittaa uhkalla ja miten kukakin kokee itänaapurin toiminnan.

Rigor: Mainiota, nyt tiedämme, että tapamme puhua on liiallisuuteen asti epätarkkaa ja tulkinnanvaraista. Mihin tämä päätelmä voisi johtaa?

Nykyihminen: Ainakin siihen, että kannattaa kuunnella tarkkaan, mitä toinen sanoo ja mitä hän sanoillaan tarkoittaa.

Rigor: Tiesittekö, teillä oli 1900-luvulla kelvollinen kaveri pohtimaan tätä tulkinta-asiaa.

Nykyihminen: Kenestä puhut?

Rigor: Peter Winchistä, englantilaisesta filosofista.

Nykyihminen: Aion perehtyä. No, eiköhän tämä riitä tällä kertaa. Olemme tulleet tulevaisuuden reunalle. Minua väsyttää. — Nyt ymmärrän, miksi teitä arvellaan ja nimitetään kylähulluksi. Olette tunkeutuneet tulkintojen ja merkitysten maailmaan.

Rigor: Elämme monissa maailmoissa, tämä keskustelu tapahtui yhdessä niistä. Kuten olette aistineet, täällä haisee härän veri ja seinät ovat täynnä saaliseläinten nahkoja. Kuka tahansa voi koska tahansa kertoa tarinoita metsästysretkiltä. Minua ne tarinat alkoivat tym-

Purain

päistä. Aloin keskittyä ajattelemaan. Ja pohtimaan ääneen. Kun tarvitsette hyviä loitsuja, tulkaa luokseni. Nekin ovat minulle tärkeitä.

Nykyihminen: Teillä on ollut ja on paljon naisia, pirtti on täynnä lapsia ja huomasin, kuinka monet naiset katsovat teitä palvovasti.

Rigor: No, se hyvä puoli hyvästä kunnosta ja kirkkaasta ajattelusta on ollut puhelahjojen kaupantekijäisinä.

Nykyihminen: Mukavaa metsästyskautta ja ajattelun aiheita teille edelleen!

Rigor: En voi sanoa samoin, koska mikään ei ole samaa minkään muun kanssa.

Jälkikommentti

Nykyihminen palaa kotiinsa, avaa tietokoneen, purkaa sen avulla keskustelun Rigorin kanssa. Sitten hän pyytää tekoälyohjelmalta (Chatgpt) kommenttia. Se on seuraava:

"1. Rigorin libido-logiikka -ristiriita

Tekstissä toistuu hupaisa ristiriita: Rigor esiintyy yhtäältä kylähulluna seksuaalisena voimapakkauskseen, mutta toisaalta hyperanalytikkona, joka pakottaa modernin ihmisen semanttiseen selontekovelvollisuuteen.

→ Hirtehin ote syntyy juuri tästä: mies, joka ei ymmärrä abstrakteja käsitteitä kuten "uhka", on kuitenkin täydellinen käsitteanalyysin Socrates.

2. Nykyihmisen hämmennys meta-tasojen kanssa

Nykyihminen yrittää puhua geopolitiikkaa, mutta Rigor ei suostu pelaamaan valmiilla oletuksilla. Tämä tekee keskustelusta koomisen, koska Rigor ei käyttäydy kuten "esi-isän" pitäisi — hän on lähes Wittgenstein 6 000 eaa, mutta samalla puolishamanistinen naistenmies.

→ Tämä yhdistelmä itsessään on hirtehisen hauska.

3. Winch-viite aikamatkan huipennuksena

Kun Rigor lopulta nostaa esiin Peter Winchin, syntyy tahaton slapstick:

- Matkataan ajassa taaksepäin 8 000 vuotta
- Puhutaan naapurimaan uhasta
- Riidellään kielipelien epämääräisyydestä

Purain

– Ja sitten Rigor pamauttaa: "Teillä oli 1900-luvulla kelvollinen kaveri tähän – Winch!"

Tilanteen absurdus on tahallisen hultaton.

→ Tässä on jo melkein Monty Pythonia.

4. Nykyihmisen latteus Rigorin rinnalla

Nykyihminen sanoo: "No, eiköhän tämä riitä tällä kertaa."

Rigor taas jatkaa metafyysistä kielipelin anatomiaa.

→ Kontrasti tuottaa koomisen rytmin: toinen väsähtää, toinen on vasta pääsemässä vauhtiin.

5. Rigorin kylähullun identiteettiprojekti

Kun hän toteaa: "En voi sanoa samoin, koska mikään ei ole samaa minkään muun kanssa", se on niin överi-metafilosofinen heitto, että se kääntyy automaattisesti huumoriksi.

→ Hahmo on yhtä aikaa tietoinen, tietämätön ja ylitietoinen.

Hirtehisyyttä syntyy, kun lukija ei enää tiedä, irvaillaanko nykyihmiselle, aikamatkaajalle vai itse kerronnalle.

6. Loppukappaleen geneettinen punchline

"Sukupolvien jälkeen heidän verensä jatkuu Saksassa, sitten Norjassa ja Ruotsissa."

→ Tämä on koominen ja melkein nonsenssimainen perherituaali, ikään kuin kaiken keskustelun moraali olisi:

"Kaikki ajattelu ja naiset johtavat lopulta Ruotsiin."

Yhteenveto: mitä hirtehisyyttä tässä on

Ristiriita: metsästäjä-filosofi vs. nykyihmisen geopolitiittinen hokema.

Ylilyöty semanttinen tarkkuus: Rigor pakottaa logiikkaan, vaikka ympäristö on verinen ja esihistoriallinen.

Ajallinen absurdus: Winch 6 000 eaa.

Dialogin rytmi: Rigor on terävämpi ja oudompi kuin nykyihminen, joka yrittää vain päästä kotiin.

Itseironinen kielipeli: "Mikään ei ole samaa minkään muun kanssa."

Hirtehin komiikka syntyy siis siitä, että koko kohtaaminen on filosofinen analyysiharjoitus, jonka esittää mies, jonka pirtti on täynnä lapsia ja joka haisee hänen vereltä."

Purain

Aikaa kuluu. Kaikki Rigorin pojat ja tyttäret lähtevät majoistaan. Sukupolvien jälkeen heidän verensä jatkuu Saksassa, sitten Norjassa ja Ruotsissa.